

743 - وَعَنْ حُدَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا إِذَا حَضَرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَعَامًا، لَمْ نَضَعْ أَيْدِينَا حَتَّى يَبْدَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَضَعُ يَدَهُ، وَإِنَّا حَضَرْنَا مَعَهُ مَرَّةً طَعَامًا، فَجَاءَتْ جَارِيَةٌ كَأَنَّهَا تُدْفَعُ، فَذَهَبَتْ لِتَضَعَ يَدَهَا فِي الطَّعَامِ، فَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهَا، ثُمَّ جَاءَ أَعْرَابِيٌّ كَأَنَّمَا يُدْفَعُ، فَأَخَذَ بِيَدِهِ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ الشَّيْطَانَ يَسْتَحِلُّ الطَّعَامَ إِلَّا يُكْرَمَ اسْمُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ؛ وَإِنَّهُ جَاءَ بِهَذِهِ الْجَارِيَةِ لِيَسْتَحِلَّ بِهَا، فَأَخَذْتُ بِيَدِهَا، فَجَاءَ بِهَذَا الْأَعْرَابِيِّ لِيَسْتَحِلَّ بِهِ، فَأَخَذْتُ بِيَدِهِ، وَالَّذِي تَفْسِي بِيَدِهِ؛ إِنَّ يَدَهُ فِي يَدِي مَعَ يَدَيْهَا» ثُمَّ ذَكَرَ اسْمَ اللَّهِ تَعَالَى وَأَكَلَ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ [2017].

743. Ҳузайфа розияллоху анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам билан бирга таом есак, то Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам бошлаб, қўл узатмагунларича биз қўл узатмас эдик. Бир сафар у зот билан бирга таомга ҳозир бўлган эдик, бир қизча худди биров қувгандек (шошиб) келди-да, қўлини таомга узатмоқчи бўлган эди, Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам унинг қўлидан тутиб қолдилар. Кейин бир аъробий худди биров қувгандек (шошиб) келган эди, у зот унинг ҳам қўлидан тутиб қолдилар-да, шундай дедилар: **«Шайтон Аллоҳнинг исми зикр қилинмаган таомни ўзига ҳалол қилиб олади. У (таомни) ўзига ҳалол қилиб олиш учун мана бу қизчани олиб келган эди, унинг қўлидан тутиб қолдим. Сўнг уни ўзига ҳалол қилиб олиш учун мана бу аъробийни олиб келган эди, унинг ҳам қўлидан тутиб қолдим. Жоним қўлида бўлган Зотга қасамки, унинг (шайтоннинг) қўли бунинг (қизчанинг) қўли билан бирга менинг қўлимда (тўхтаб қолди). Сўнг у зот Аллоҳнинг исмини айтиб едилар».**

Имом Муслим ривояти.

Шарҳ: Ушбу ривоятни таомланиш одоблари ҳақида ўзига хос кўргазмали дарс деб номласак, муболаға қилмаган бўламиз.

Ривоятнинг аввалида ровий Ҳузайфа розияллоҳу анҳу саҳобаи киромларнинг Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам билан бирга таом тановул қилишдаги одоблари ҳақида тушунтириш бермоқдалар:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам билан бирга таомда ҳозир бўлсак, токи Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам бошламасларидан олдин қўл чўзмас эдик».

Исломий одоб шуни тақозо қилади. Раҳбар, устоз, фазл аҳли доимо олдинда турадилар ва иззат-эҳтиром қилинадилар.

Бунинг устига фазл аҳли доимо шариат кўрсатмасига мувофиқ иш қилганларидан уларнинг тасарруфлари бошқалар учун ибрат, ўрнак ва дарс бўлади.

Албатта, фазл аҳлининг таомдан олдин икки қўлини яхшилаб ювиб, «Бисмиллаҳи»ни айтиб, одоб билан ўнг қўлини таомга узатганини кўрган ёшлар ҳам, худди у киши қилганидек тасарруф этишлари турган гап.

Ислом таълимотларидан бир оз бўлса ҳам хабардор жамиятларда овқатланиш ана шундоқ файзли бўлишини ҳамма билади.

Лекин баъзи вақтларда овқатланишнинг исломий одобларини билмайдиган кишилар ҳам орага қўшилиб қолишлари мумкин. Ҳузайфа розияллоҳу анҳу қилаётган ривоят ҳам худди ана шундоқ ҳолатлардан бири ҳақида. Келинг, биргалашиб у кишининг ҳикоясини эшитайлик:

«Биз бир марта у зот билан бирга таомга ҳозир бўлдик. Бас, бир жория худди уни биров қуваётгандек шошилиб келди ва таомга қўлини узата бошлади».

Демак, Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам бошлиқ бир гуруҳ саҳобаи киромлар таом емоққа ҳозирланиб турганлар. Таом ҳозир бўлса ҳам, ҳали биров унга қўл ургани йўқ. Ҳамма Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламнинг қўл узатишларини кутиб турибди.

Бирдан бир чўри қиз шошилиб келди-да, ҳа йўқ, бе йўқ, тўғридан-тўғри таомга қўл узатиб қолди. Бу савиядаги, шароитдаги, айтиш мумкин бўлса, етарли исломий тарбия олмаганларнинг ҳоли шундоқ бўлиши турган гап. Лекин уларга нисбатан бошқалар қандоқ муносабатда бўлишлари керак? Бу саволга Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам ўзларининг тасарруфлари ила жавоб бердилар.

«Шунда Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам унинг қўлидан тутдилар».

Беодоблик ила таом емоқни бошлашига имкон бермадилар. Кутилмаганда яна...

«...бир аъробий худди уни биров қуваётгандек шошилиб келди. Шунда унинг ҳам қўлидан тутдилар».

Сахрода ўсган аъробийлар ҳам баъзи одоб-ахлоқ масалаларида ўзига хос бўлишлари маълум ва машҳур. Мазкур аъробийнинг ҳам қорни оч бўлса керак, тўғридан-тўғри келиб, ҳеч нарсага эътибор бермай қўлини таомга чўзди. Унинг учун ўтирган одамлар ҳам, Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳам таом олдида эътиборсиз кўриндилар. Лекин Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам худди жориянинг қўлидан тутиб таомдан тўхтатганларидек, аъробийнинг ҳам қўлидан тутиб таомдан тўхтатдилар ва қуйидагиларни айтдилар:

«Албатта, шайтон Аллоҳнинг исми зикр қилинмаган таомни ўзига ҳалол ҳисоблайди».

Яъни, шайтон Аллоҳ таолонинг исми айтилмай ейиладиган таомни ўзига ҳалол ҳисоблайди ва уни еядиган одамга шерик бўлади.

«У мана бу жорияни у ила ўзига ҳалол қилиб олиш учун келтирди».

Яъни, биз емоқчи бўлиб турган таомда шайтоннинг ҳаққи йўқ эди. У бу таомни ўзига ҳалол ҳисоблай олмас эди. Шунинг учун мана бу жорияни иғво қилиб, келиб таомимизни Аллоҳнинг исмини айтмай емоққа ундади ва шундоқ қилиб бу таомни ўзига ҳалол қилиб олмоқчи бўлди.

«Бас, мен унинг қўлидан тутдим».

Аллоҳнинг исмини айтмасдан таом емоғига имкон бермадим. Бу ишдан кейин шайтон мақсадига ета олмади. Лекин у;

«Сўнг мана бу аъробийни у ила ўзига ҳалол қилиб олиш учун келтирди».

У ҳам Аллоҳнинг исмини айтмай таомдан еб, шайтонга хизмат қилиши ва таомимизни унга ҳалол қилиб бериши мумкин эди. Аммо;

«Бас, мен унинг ҳам қўлидан тутдим».

Унга ҳам Аллоҳ таолонинг исмини айтмай таом емоқ имконини бермадим. Шайтонни яна бир бор ноумид қилдим. Ҳа, буни яхши англаб олинг!

«Жоним қўлида бўлган Зотга қасамки, унинг (шайтоннинг) қўли бунинг (қизчанинг) қўли билан бирга менинг қўлимда (тўхтаб қолди)», дедилар».

Яъни, жория таомга Аллоҳнинг исмини айтмай қўл узатганда шайтон ҳам у билан бирга қўл узатган эди. Мен жориянинг қўлидан ушлаб таомдан қайтарганимда шайтоннинг ҳам қўлидан ушлаб таомдан қайтардим.

Ушбу ҳадиси шарифни яхшилаб ўрганиб олиб, унга амал қилишимиз, билмаганларга ҳам ўргатиб боришимиз керак.

Манба: hadis.islom.uz

HADIS.ISLOM.UZ
NUBUVVAT MARVARIDLARI